

opinie & analyse

WE ZIJN TOE AAN EEN GRONDIGE HERZIENING VAN HET SYSTEEM

Je zou het niet zeggen als je leest over de douches, de medicijnen, de maaltijden en de telefoontjes die hen ontzegd worden, maar de zorg voor gedetineerden is een zaak voor de hele samenleving, schrijft **LEO DE WEERDT**. De vraag dringt zich op: liggen we wel wakker van hun lot?

Het zijn ónze gevangenen

LEO DE WEERDT

Wie? Hoofd-aalmoezenier gevangeniswezen rooms-katholieke eredienst en aalmoezenier in de gevangenis van Brugge.

Wat? We hebben er alle belang bij om de mensen in onze gevangissen zo vlot mogelijk weer te laten aansluiten bij de maatschappij, maar lijken dat uit het oog verloren.

Wat ons, aalmoezeniers en consultants, vanuit de geestelijke verzorging choqueert, binnen de huidige sociale onrust die onze gevangissen treft, is de grote onverschilligheid voor het lot van de gedetineerden. Dat is waar het uiteindelijk om gaat. Maar om een beter beeld te krijgen op de huidige situatie van onze mensen achter de tralies, moet ik vooraf een korte impressie geven over het huidige beleid binnen het gevangeniswezen.

Nieuwe opdrachten

Ik werk al vijftien jaar als aalmoezenier in de gevangenis van Brugge, en er is bij wijze van spreken geen jaar voorbijgegaan of er was wel eens een staking. In zoverre dat ik verbaasd was toen eens een jaartje werd overgeslagen. Dit is vanzelfsprekend revelerend voor de malaise die al lang(er) aanwezig is in onze gevangissen. Het verbaast me dan ook niet dat het tot deze schrijnende situatie is gekomen.

Aan een analyse van het gevangenisstelsel waag ik me hier niet, maar het is duidelijk dat het aan een grondige herziening toe is. Ze is met veel creativiteit en goede wil opgestart onder de nieuwe minister van Justitie Koen Geens (CD&V) en zijn medewerkers. Maar dan wel, en dat moeten we allemaal toegeven, onder een bijzonder ongunstig gesternte. In

Een gedetineerde spreekt met een cipier in de gevangenis van Oudenaarde. © Sébastien Van Mallegem

het klimaat van de recente aanslagen die ook ons land troffen, lijken er alleen maar nieuwe opdrachten voor onze gevangissen bij te komen. Denk aan de afdeling van hoge veiligheid die wordt overvraagd, aan de afdeling voor de terro-ge-detineerden. Dat alles schept ook bij het personeel onrust en onduidelijkheid. Bovendien moet er ook bespaard worden en worden rationaliseringsmaatregelen aangekondigd.

Wat Vlaanderen betreft, hebben we in het kader van de aangekondigde besparingen onze les (voorlopig althans) goed voorbereid. In alle Nederlandstalige instellingen zijn er al enige maanden per gevangenis werkgroepen aan de slag om na te gaan hoe ze in de praktijk deze besparingsmaatregelen zo gunstig mogelijk kunnen implementeren binnen het personeels-

Sinds de terreur-dreiging lijken er alleen maar nieuwe opdrachten voor onze gevangissen bij te komen

systeem. In Wallonië is men daar blijkbaar onlangs mee gestart en dat veroorzaakt daar nu de grote sociale onrust. Hierover is het laatste nog niet geschreven. Maar daarmee heb ik nog niets gezegd over de gedetineerden zelf. In tegenstelling tot hoe het soms wordt voorgesteld, is en blijft beroofd worden van je vrijheid voor de meesten een zeer ingrijpende

en vernederende gebeurtenis. De meeste mensen die vandaag in onze gevangissen verblijven komen uit sociale milieus die beduidend minder kansen geven: minimale opvoeding, slechte schoolervaring, lage opleidingsgraad. Vaak gaat het om mensen die niet meer meekunnen in onze maatschappij en die om een of andere reden op een verkeerde manier afhaken. Terwijl we er als samenleving alle belang bij hebben om deze groep zo vlot mogelijk weer te laten aansluiten, iets wat trouwens volledig in de lijn ligt van de principes van de basiswetgeving, stellen we vast dat de samenleving (te) weinig of niet betrokken is bij of begaan met het lot van onze gedetineerden. Alles wat zich momenteel afspeelt in onze gevangissen is daar een goede illustratie van.

Primo Levi

Onlangs las ik *Is dit een mens*, het aangrijpende verhaal van de Italiaanse jood Primo Levi, waarin hij schrijft over zijn deportatie naar en zijn verblijf in Auschwitz. In het voorwoord bij een herdruk van de jaren 70 zegt hij dat er vandaag gelukkig nergens meer gaskamers of verbrandingsovens bestaan, maar dat er in bijna alle landen gevangissen zijn en krankzinnigengestichten: een soortop zichzelf staande systemen, opgericht door mensen om andere mensen in op te sluiten en waar, net zoals in Auschwitz, een mens het risico loopt zijn naam en gezicht te verliezen, zijn waardigheid en zijn hoop. En het is onze plicht, schrijft Primo Levi, om als samenleving en als individu hier altijd waakzaam voor te blijven.

DE ALARMBEL EN DE CEL

‘In de media blijkt steeds opnieuw dat het als een taak van de gevangissen wordt beschouwd om ernaar te streven dat gedetineerden beter uit de gevangissen komen dan dat zij waren bij hun opsluiting.

Binnen de gegeven omstandigheden en infrastructurele beperkingen lijkt dit een erg contradictorische opdracht.’
(...)

‘De steeds terugkerende hamvraag of er ook in België, dat als enige land in de EU een absoluut stakingsrecht binnen deze sector kent, op korte dan wel lange termijn politiek werk moet worden gemaakt van een gegarandeerde of minimale dienstverlening, kan niet zonder antwoord blijven.’

Lees de volledige open brief van de Vlaamse gevangenisdirecteurs op www.standaard.be/gevangenisdirecteurs